

Part-financed by the European Union
(European Regional Development Fund)

Sanāksmes

„Lietuvas jūras telpiskā plānojuma koncepcija un tā potenciālā ietekme uz jūras izmantošanu Latvijā” ziņojums

2013. gada 19. jūnijs

Viesnīca “Hotel Fontaine Royal”, Stūrmaņu 1, Liepāja

Sanāksmes mērķi:

- iepazīties ar Lietuvas jūras telpiskā plānojuma koncepciju;
- apspriest jūras lietojuma veidus, kuru plānošanai ir nepieciešama pārrobežu sadarbība
- kopīgi identificēt ar jūras telpas izmantošanu saistītas jomas, kurās Lietuva un Latvija nākotnē varētu sadarboties un gūt abpusējus ieguvumus.

Sanāksmē kopumā piedalījās 43 dalībnieki, dažādu nozaru pārstāvji no Latvijas gan no valsts pārvaldes institūcijām, gan privātā sektora un eksperti no Lietuvas, kas piedalījušies jūras telpiskā plānojuma izstrādē.

Dalībnieku saraksts:

N.p.k	Uzvārds, vārds	Institūcija
1.	Andersone Liene	Aizsardzības ministrija
2.	Ansonē Iveta	Liepājas pilsētas Būvvalde
3.	Astiča Sanita	Kurzemes plānošanas reģions
4.	Avotiņš Vilis	Rīgas brīvostas pārvalde
5.	Ābele Lilita	Liepājas universitāte
6.	Balodis Māris	A/S Latvenergo
7.	Bišofa Maija	Ārlietu ministrija
8.	Buse Brigita	Satiksmes ministrija
9.	Celītāne Ilze	Vides pārraudzības valsts birojs
10.	Dilbergs Madars	VAS "Latvijas Jūras administrācija"
11.	Donis Aldis	A/S Latvenergo
12.	Drunka Guntis	Ventspils brīvostas pārvalde
13.	Ekmane Ilona	Aizsardzības ministrija
14.	Gusta Ineta	Valsts zemes dienests
15.	Ģēģere Vizma	Pāvilostas novada dome
16.	Jansone Inga	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
17.	Jansons Mārtiņš	Zemkopības ministrija
18.	Kalvāne Ilze	Baltijas Vides Forums

19.	Kalve Liene	Latvijas Jūras administrācija
20.	Liepiņa Inga	Valsts zemes dienests
21.	Linkaits Tālis	VASAB sekretariāts
22.	Lukšēvics Arnolds	Vides pārraudzības valsts birojs
23.	Luna Inita	Rīgas brīvostas pārvalde
24.	Murziņa Indra	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
25.	Nikodemusa Alda	VASAB sekretariāts
26.	Pļavniece Sandra	Nīcas novada dome
27.	Rasiņa Kristīne	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
28.	Ruskule Anda	Baltijas Vides Forums
29.	Rutkovska Ilze	Zemkopības ministrija
30.	Uldriķe Sanita	Rucavas novada dome
31.	Urtāne Ingūna	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
32.	Seipule Zane	VASAB Sekretariāts
33.	Stankuns Raivis	Rucavas novada dome
34.	Strautiņa Sintija	Ekonomikas ministrija
35.	Tomsons Inguna	Liepājas pilsētas Domes Attīstības pārvalde
36.	Veidemane Kristīna	Baltijas Vides Forums
37.	Verners Ģirts	Latvijas tranzītbiznesa asociācija
38.	Vitāls Arvīds	Liepājas pilsētas Būvvalde
39.	Vjaters Antons	Latvijas Jūrniecības savienība
40.	Volksona Dace	Liepājas pilsētas Būvvalde
41.	Zvirgzds Jānis	RTU Telpiskās un Reģionālās attīstības pētījumu centrs
42.	Blažauskas Nerijus	Klaipēdas Universitātes Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts
43.	Depellegrin Daniel	Klaipēdas Universitātes Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts
44.	Gulbinskas Saulius	Klaipēdas Universitātes Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts

Sanāksmes gaita:

Sanāksmes ievadā A.Ruskule (Baltijas Vides Forums) iepazīstināja dalībniekus ar PartiSEApate projekta mērķiem un aktivitātēm, kā arī ieinteresēto pušu līdzdalības iespējām projekta ietvaros turpmāk rīkotajās diskusijās un pasākumos.

Turpinājumā A.Ruskule dalībniekiem skaidroja, kas ir jūras telpiskais plānojums (JTP) un kāpēc tāds ir nepieciešams, tuvāk iepazīstinot ar JTP risināmajām problēmām un pārrobežas sadarbības nepieciešamību plānošanas procesā. Tāpat dalībniekiem tika skaidroti principi, kādi tiek ņemti vērā, izstrādājot JTP un kāda ir līdzšinējā JTP izstrādes pieredze Latvijas jūras ūdeņos un pārējā Baltijas jūrā.

Sanāksmes turpinājumā N.Blažauskas no Klaipēdas Universitātes Piekrastes pētniecības un plānošanas institūta dalībniekus iepazīstināja ar Lietuvas jūras telpiskā plānojuma koncepciju (Koncepcija), kuru ir plānots iekļaut Lietuvas teritorijas Ģenerālplānā, kas līdz šim ir aptvēris tikai Lietuvas sauszemes teritorijas. Koncepcijas izstrādi institūtam kopā ar citiem konsorcijs ekspertiem, ir kontraktējusi Lietuvas valdība (Vides ministrija). Tā ir jāizstrādā līdz šā gada novembrim, pēc tam tā tiks iesniegta valdībā un pēc tās apstiprināšanas oficiālā kārtībā tiks uzsāktas konsultācijas arī ar kaimiņvalstīm, kuras ir izteikušas interesi piedalīties konsultācijās. Ņemot vērā līdzšinējo plānotāju pieredzi un PartiSEApate projekta mērķus un uzdevumus, kā arī projekta sniegtās priekšrocības (neformālā gaisotne, kontaktu iespējas ar

Latvijas partneriem), institūts vēlas iepazīstināt Latvijas ieinteresētās puses ar koncepcijas izstrādes gaitu un principiem pēc iespējas agrīnākā plāna izstrādes gaitā.

Koncepcijas izstrādes sākumā institūts ir inventarizējis visus esošos dabas resursus, tiem nepieciešamos aizsardzības pasākumus un pašreizējos jūras telpas izmantošanas veidus. Izvirzot Lietuvas jūras telpas izmantošanas prioritātes, koncepcijā ir ievērotas Baltijas jūrā noteiktās prioritātes, kas nav sasniedzamas vienas valsts ietvaros, un sekojoši principi:

- Ilgtspējības princips, kura ietvaros tiek ņemti vērā ekonomiskie, sociālās labklājības un kvalitatīvas vides saglabāšanas mērķi, kas savstarpēji tiek sabalansēti;
- Nepārtrauktības princips jeb izpratne par Baltijas jūru, kā vienotu ekosistēmu un telpu. Šis princips tiek ievērots gan Baltijas jūras ekosistēmas procesu nodrošināšanai, gan jūras telpas izmantošanai ekonomiskās interesēs (piem., kuģu ceļi vai zemūdens infrastruktūra enerģētikas nozarē);
- Telpas racionālas izmantošanas princips – tā ietvaros koncepcijā tiek veicināta kopīga jūras telpas izmantošana dažādām savstarpēji nekonfliktējošām un sinerģiju veidojošām nozarēm, tādējādi pēc iespējas vairāk paturot brīvu un nevienai nozarei neiezīmētu teritoriju.

Koncepcijā paredzētai jūras izmantošanai ir jābūt savietotai arī ar sauszemes izmantošanu un plāniem nākotnē, bet pie šī jautājuma institūts plāno pievērsties vairāk turpmākajā koncepcijas izstrādes gaitā. Sanāksmes dalībnieki uzdeva jautājumus par oficiālo izstrādes gaitu, kā arī par galvenajiem konfliktējošiem jautājumiem starp Lietuvas ieinteresētajām pusēm un vietējo pašvaldību līdzdalību koncepcijas izstrādē. Tika jautāts arī par pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumu un kādi aspekti tajā tiek vērtēti saistībā ar potenciālo ietekmi uz Latvijas jūras telpu.

Sanāksmes turpinājumā I.Urtāne (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija) dalībniekus iepazīstināja arī ar JTP plānojuma ieviešanas aktualitātēm Latvijā. Pašreizējie LR normatīvie akti paredz, ka JTP ir jāuzsākas 2014. gada janvārī, bet šobrīd vēl norit darbs pie finanšu resursu nodrošināšanas. JTP izstrādi, ieviešanu un uzraudzību nodrošinās atbildīgā ministrija sadarbībā ar Latvijas Hidroekoloģijas institūtu un valsts akciju sabiedrību "Latvijas Jūras administrācija". Saskaņā ar MK noteikumiem par JTP izstrādi, ir plānots, ka vispirms tiks sagatavots detāls darba uzdevums, kuru būs nepieciešams realizēt plānojuma izstrādes gaitā.

Sanāksmes otrajā daļā, ņemot vērā dalībnieku pārstāvētās institūcijas un pašu dalībnieku intereses, tika izveidotas trīs darba grupas, kuras no trīs dažādiem skatu punktiem - plānošanas process, pierobeža un ekonomiskās intereses jūrā - diskutēja un meklēja atbildes uz jautājumu: „Kādi sadarbības risinājumi būtu iespējami/jāizstrādā, lai novērstu konfliktsituācijas un veicinātu sinerģijas jūras izmantošanā Lietuvas/Latvijas pierobežā?”

Diskusiju rezultāti:

No plānošanas procesā iesaistīto institūciju pārstāvjiem par galvenajiem sekmīgākas sadarbības risinājumiem tika minēta:

- Plašākas informācijas pieejamības nodrošināšana angļu valodā; tas veicinātu savstarpēju izpratni ne vien par JTP plānojuma koncepcijas izstrādes gaitu, bet arī par lēmuma pieņemšanas pamatojumu saistībā ar jūras telpas izmantošanu nākotnē.
- Latvijai un Lietuvai būtu jāatrisina vēl aizvien neatrisinātais robežas ratificēšanas jautājums.

- Starpvalstu konsultācijas gaitā, Latvijas pusē būtu lietderīgi izveidot starpministriju darba grupu, kas sagatavotu vienotu un visaptverošu valsts pozīciju.
- Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kurā ietverti pārrobežu ietekmes uz vidi jautājumi, varētu būt kā pamats starpvalstu saskaņošanas diskusijām.
- Darba grupa arī apsprieda JTP grafiskā materiālā izmantoto mērogu. Lietuvā tas ir 1:400000. Taču atsevišķos jautājumos informāciju ir iespējams atspoguļot detālāk, it īpaši sasaistot jūru un sauszemes piekrasti.

Galvenā esošā un potenciālā konfliktsituācija pierobežā, ko identificēja dalībnieki, ir esošo un jaunu ekonomisko aktivitāšu pieaugums (piem., Būtiņģes naftas termināls, ostu darbība, no jauna plānotā ostas platformas būvniecība Šventojā) un to negatīvās ietekmes pieaugums uz dabas vērtībām jūrā (Latvijas pusē netālu no robežas atrodas aizsargājamā (Natura2000) jūras teritorijā „Nida-Pērkone”) un uz attiecīgi izrietošiem citiem jūras telpas un piekrastes izmantošanas veidiem (zivju resursu atjaunošanās piekrastē, dabas tūrisms, rekreācija utml.). Tāpat pastāv bažas arī par krasta erozijas pastiprināšanos Rucavas un Nīcas novadu piekrastēs. Turklāt Rucavas un Nīcas pašvaldību ilgtermiņa attīstības vīzijas balstās uz dabas tūrisma attīstību novados, kam viens no priekšnoteikumiem ir dabiskas ainavas un dabas vērtību saglabāšana.

Tāpēc darba grupa identificēja šādus sadarbības risinājumus:

- Latvijai un Lietuvai jāpanāk vienošanās par starpvalstu prioritātēm jūras telpas izmantošanā.
- Tāpat būtu jāņem vērā Latvijas vietējo pašvaldību ilgtermiņa mērķi un prioritātes un tās būtu jāiesaista starpvalstu diskusijās un saskaņošanas procesā par JTP sākot no Rucavas uz Z līdz vismaz Pāvilostai.
- Jāizveido harmonizēta GIS datu sistēma vai vismaz ātra un efektīva datu apmaiņas kārtība.
- Vienotas plānošanas uzraudzības monitoringa sistēmas izveide.

Saimniecisko nozaru pārstāvji pauda viedokli, ka visiem saimnieciskās darbības veidiem jūrā var būt pārrobežu ietekme, tāpēc ir nepieciešama starpvalstu koordinācija. Sadarbība nepieciešama arī dabas aizsardzības jautājumos, laba jūras vides stāvokļa nodrošināšanā, kā arī zinātniskajā izpētē. Tomēr kopumā šobrīd saimnieciskās darbības intensitāte nav tik liela, lai būtu sagaidāmi, kādi nopietni konflikti starp attīstības plāniem Lietuvas un Latvijas pusē. Jautājumi, kas tomēr rada bažas/ vai arī nepieciešama sadarbība:

- Jaunās Šventojas ostas attīstības plāni un to ietekme uz piekrastes biotopiem un krasta eroziju, t.sk. Latvijas pusē;
- Latvijas - Lietuvas jūras robežas oficiāla ratificēšana, kas ir nozīmīgs jautājums saistībā ar potenciālajām naftas ieguvēm, kā arī zvejniecību jūras akvatorijas daļā, par kuras piederību vēl nav panākta vienošanās starp Latvijas un Lietuvas pusi. Iespējamais risinājums varētu būt - slēgt vienošanos par „*Royalty*” principu, nosakot peļņas sadalījumu starp valstīm, gadījumā, ja nafta šajā zonā tiek atrasta.
- Nepieciešams saskaņot prāmju un ro-ro kravu pārvadājumu ceļus, un tos iezīmēt jūras zonējuma kartēs, novēršot tur stacionāru konstrukciju (piemēram, vēja parku)

ierīkošanu. Pārējiem kuģiem savus maršrūtus ir iespējams pielāgot, tādēļ precīza kuģu ceļu iezīmēšana pagaidām nebūtu nepieciešama.

Galvenie secinājumi un nākamie uzdevumi:

- Latvijas ieinteresētajām pusēm līdz šim ir bijusi nepietiekama informācija par Lietuvas Jūras telpiskā plānojuma koncepciju un tās izstrādes gaitu un šī bija pirmā sanāksme, kurā Latvijas ieinteresētās puses klātienē varēja ar to iepazīties un apspriest. Tāpēc nākotnē vajadzētu domāt par plašākas informācijas pieejamības nodrošināšanu angļu valodā.
- Lietuvas jūras telpiskā plānojuma koncepcija ir izstrādes procesā. To paredzēts iesniegt valdībā apstiprināšanai šā gada novembrī. Plānots, ka tā būs kā sastāvdaļa Lietuvas teritorijas ģenerālpānam.
- Latvijas ieinteresētās puses piesardzīgi vērtē Lietuvas telpiskā plānojuma koncepcijā paredzēto saimnieciskās attīstības plānus Latvijas pierobežā, jo nepieciešama detalizētāka informācija par paredzētajiem attīstības apjomiem un ietekmes uz vidi izvērtējumu.
- Lietuvas jūras telpiskā plānojuma koncepcijā nepieciešams ņemt vērā ne vien Eiropas Savienības un Baltijas jūras mēroga stratēģiskās prioritātes, bet arī savstarpēji jāpanāk vienošanās par prioritātēm jūras telpas izmantošanā.
- Neatrisinātais robežjautājums starp Latviju un Lietuvu ir šķērslis racionālai telpas izmantošanas plānošanai jūrā, šeit varētu būt nepieciešami arī īpaši telpas izmantošanas risinājumi, gadījumā, ja robežjautājums netiktu atrisināts.
- Nepieciešama sadarbība vienotas GIS sistēmas un datu savstarpējas apmaiņas kārtībā. Tāpat svarīgi būtu vienoties par mērogu, kādā abās valstīs tiek veikts JTP.

Ziņojumu sagatavoja:

Ilze Kalvāne, Baltijas Vides Forums